

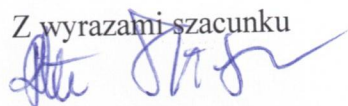
Rzeszów, dnia 22.12.2025 r.

dr hab. Renata Świrgoń – Skok, prof. UR
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Rzeszowski

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Hubert Izdebski
Dyrektor Instytutu Prawa
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny

W wykonaniu Uchwały Rady Naukowej Instytutu Prawa Uniwersytetu SWPS powołującej mnie w charakterze recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania Panu Maciejowi Lechowi Marcinkowskiemu stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, niniejszym przedkładam recenzję rozprawy doktorskiej Pana mgr Macieja Lecha Marcinkowskiego pt. *„Superficies między tradycją rzymską a współczesnością: Erbbaurecht w Niemczech a użytkowanie wieczyste w Polsce – analiza porównawcza”*, Warszawa 2025, przygotowaną pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Bronisława Sitka.

Z wyrazami szacunku

dr hab. Renata Świrgoń – Skok, prof. UR
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Rzeszowski

RECENZJA

pracy doktorskiej Pana mgr Macieja Lecha Marcinkowskiego pt. „*Superficies między tradycją rzymską a współczesnością: Erbbaurecht w Niemczech a użytkowanie wieczyste w Polsce – analiza porównawcza*”, Warszawa 2025 (wydruk komputerowy ss. 283),

przygotowanej pod kierunkiem naukowym

prof. dr hab. Bronisława Sitka

1. Temat i cel pracy:

Rozprawa doktorska mgr Macieja L. Marcinkowskiego podejmuje niezwykle interesujący i aktualny problem z pogranicza historii prawa oraz prawa cywilnego. Tematem jest porównanie instytucji prawa zabudowy na cudzym gruncie w ujęciu historycznym i współczesnym, od starożytnej *superficies* w prawie rzymskim, poprzez jej ewolucję, aż do współczesnych rozwiązań: niemieckiego *Erbbaurecht* oraz polskiego użytkowania wieczystego. Taka tematyka trafnie wpisuje się w badania nad wpływem tradycji romanistycznej na współczesne systemy prawne, a jednocześnie dotyka istotnych zagadnień praktycznych, czyli reform użytkowania wieczystego.

Należy podkreślić, że pomimo licznych publikacji dotyczących poszczególnych aspektów użytkowania wieczystego czy prawa zabudowy, brak było jak dotąd opracowania, które kompleksowo ukazywałoby te instytucje na tle ich wspólnego rzymskiego rodowodu. Temat rozprawy wypełnia lukę, wybór problematyki należy zatem ocenić jako w pełni uzasadniony naukowo i osadzony w aktualnych potrzebach.

We Wstępie Autor precyzyjnie przedstawił cel rozprawy. Jest nim „wszechstronne zbadanie rzymskiej instytucji *superficies* i jej odpowiedników w systemie prawa niemieckiego i polskiego w układzie synchronicznym i diachronicznym” (s. 6). Praca zmierza do ukazania genezy, konstrukcji prawnej oraz funkcjonowania w praktyce obu instytucji, a także porównania ich pod kątem podobieństw i różnic. Autor sformułował główne pytanie badawcze: „czy i w jakim zakresie doświadczenia niemieckiego *Erbbaurecht* mogą zostać wykorzystane dla udoskonalenia polskiego systemu prawa, w szczególności w kontekście ograniczeń i przemian dotyczących użytkowania wieczystego. Rozważany jest problem, czy polski ustawodawca powinien wprowadzić odrębną instytucję prawa zabudowy na wzór *Erbbaurecht*, czy też reformować i usprawnić istniejącą instytucję użytkowania wieczystego” (s.7). Ponadto Autor precyzuje problem badawczy polegający na „odtworzeniu genezy i natury prawnej *ius superficies* na tle rzymskich źródeł, oraz ukazanie ewolucji konstrukcji rozdzielającej własność gruntu i budynku, zwłaszcza w prawie niemieckim i polskim” (s.7). Tak postawiony cel wskazuje na oryginalność podjętej tematyki oraz jej praktyczną doniosłość. W doktrynie cywilistycznej od lat toczy się dyskusja nad przyszłością użytkowania wieczystego, które ze względu na silne uwarunkowania ideologiczne bywa postrzegane jako swoisty „relikt prawny”. Mimo to instytucja ta nadal funkcjonuje zarówno w porządku normatywnym, jak i w praktyce prawnej. W związku z tym zasadne jest pytanie, czy prawo to w swoim obecnym kształcie

znajduje uzasadnienie w obrocie prawnym, czy też należałoby je zlikwidować albo zastąpić innym rozwiązaniem, takim jak prawo zabudowy lub własność czasowa.

Ponadto Autor jasno określił hipotezy badawcze przyjęte do weryfikacji. Główna hipoteza zakłada, „że mimo zbieżności funkcji i wielu podobieństw konstrukcyjnych, *Erbbaurecht* i użytkowanie wieczyste nie są pełnymi odpowiednikami, gdyż różni je systemowe zakotwiczenie tych praw” (s.8). *Erbbaurecht* ma charakter cywilnoprawny, natomiast użytkowanie wieczyste ukształtowane jest jako prawo o cechach publicznoprawnych. W konsekwencji proste przeniesienie rozwiązań niemieckich do prawa polskiego nie byłoby możliwe bez ustanowienia nowej instytucji prawa zabudowy w polskim systemie. Hipoteza alternatywna (falsyfikacyjna) przewiduje, że różnice systemowe okażą się pozorne lub nieistotne, co oznaczałoby, iż transpozycja rozwiązań mogłaby jednak nastąpić bez tworzenia nowej instytucji. Ponadto, w ramach celów historycznych Autor postawił hipotezę, iż rzymskie prawo *superficies* wywodzi się w znacznej mierze z inspiracji helleńskich (praktyki prowincjonalnej i prawa pretorskiego), zanim zostało utrwalone w źródłach prawa justyniańskiego.

Podsumowując, wybór tematu oraz jasno wyznaczone cele pracy należy ocenić jako trafne i naukowo uzasadnione. Autor zidentyfikował istotny, oryginalny problem badawczy o znacznej wartości teoretycznoprawnej oraz praktycznej.

2. Podstawa badawcza i metody badawcze:

Baza źródłowa rozprawy dowodzi, że Doktorant przeprowadził szeroko zakrojoną kwerendę zarówno źródeł historycznych, jak i prawa polskiego oraz niemieckiego. Autor oparł swoje analizy na licznych źródłach prawa, przywołał najważniejsze przepisy obowiązujące w badanych systemach. Uzupełniając uwzględniono akty prawa międzynarodowego i europejskiego. Bardzo mocną stroną rozprawy jest uwzględnienie bogatego orzecznictwa sądowego obu krajów. Ponadto uwzględnione zostały historyczne źródła prawa, zarówno juredyczne jak i literackie oraz inskrypcje.

Na literaturę przedmiotu składa się 147 publikacji, obejmujących zarówno literaturę polską, jak i zagraniczną, wśród których znajdują się zarówno podstawowe podręczniki i komentarze, jak i specjalistyczne opracowania historyczne oraz porównawcze. Oczywiście jest, że w żadnej pracy nie są przywołane wszystkie pozycje, zwłaszcza dotyczące kwestii ubocznych, ale kilku pozycji brakuje, np. A. Sylwestrzak, *Uwagi o projektowanej regulacji prawa zabudowy*, Przegląd Sądowy, 2013; A. Bieranowski, *Prawo zabudowy i ciężary realne w pracach nad projektem kodeksu cywilnego – podstawowe założenia konstrukcyjne*, Rejent 2012; K. Zaradkiewicz, *Podstawowe założenia dotyczące propozycji regulacji prawa zabudowy (Materiał dyskusyjny przygotowany dla Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego)*, Przegląd Legislacyjny 2006, nr 2; G. Bieniek, *W sprawie reformy przepisów Kodeksu cywilnego o podmiotowych prawach rzeczowych*, Przegląd Legislacyjny 1997, nr 3; M. Krasoń, *Ze studiów nad terminologią źródeł prawa rzymskiego w sprawach opłat za superficies*, CPH 1989, t. 41, zesz. 1; idem, *Rzymski rodowód regulacji dotyczących budowy na cudzym gruncie*, w: *Z dziejów prawa Rzeczypospolitej Polskiej*, Katowice 1991; idem, *Ochrona superficies*, Białostockie Studia Prawnicze 1992, nr 1; idem, *Z badań nad prawami i obowiązkami superficiariusza*, Białostockie Studia Prawnicze 1993, nr 2; R. Brósz, *Geschichtliche Ausbilldung und Wesen der Superficies*, Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis, t. 9, Budapeszt 1968; T. Mayer – Maly, *Problemi della superficies*, Labeo 1965, t. 11; F. Pastori, *La superficie nel diritto romano*, Milano 1962; idem, *Prospetiva storica del diritto di superficie*, w: *Studi in memoria di G. Donatuti*, Milano 1973, t. 2; idem, *Superficies e negozio costitutivo*, w: *Studi in onore di B. Biondi*, Milano 1965, t. 2; A. Schmidt, *Das Recht der Superficies*, ZSS 1890, t. 11; S. Sitizia, *Studi di superficie in epoca giustiniana*, Milano 1978; S. Solazzi, *La*

superficies nel diritto giustiniano, AG 1954, t. 146; idem, *Sulla superficie come servitù*, SDHI 1947, t. 13, s. 153 oraz 1948, t. 14.

Pomimo drobnych braków można uznać, że dobór literatury jest trafny, Autor korzysta z kluczowych publikacji dotyczących każdej z podejmowanych kwestii, umiejętnie je przy tym konfrontując.

Doktorant szczegółowo przedstawił również założenia metodologiczne swojej pracy. We Wstępie wyjaśnił (s. 9-11), że charakter podjętego tematu wymagał zastosowania różnych metod badawczych, typowych zarówno dla nauk historycznoprawnych, jak i dogmatycznoprawnych oraz komparatystyki. W rozprawie zastosowano przede wszystkim metodę formalno-dogmatyczną, metodę historycznoprawną oraz metodę prawnoporównawczą o profilu funkcjonalnym. Taki dobór metod jest w pełni adekwatny do postawionych pytań badawczych. Metoda dogmatyczna posłużyła do analizy obowiązujących przepisów i doktryny w obu badanych systemach, w jej ramach Autor przeprowadził wnikliwą egzegezę tekstów prawnych. Metoda historyczna była niezbędna dla zrozumienia genezy i rozwoju instytucji *superficies* oraz wykazania ciągłości bądź zerwania tradycji tej instytucji w prawie niemieckim i polskim. Zabrakło jednak wyraźnego wskazania, w jaki sposób argument historyczny ma zostać wykorzystany w pracy, w szczególności przy poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie, czy polski ustawodawca powinien wprowadzić prawo zabudowy na wzór *Erbbaurecht*, czy też dokonać reformy użytkowania wieczystego. Metoda prawnoporównawcza została zastosowana głównie w części analitycznej rozprawy (rozdz. V). Autor przyjął założenie, że porównywane instytucje należy rozpatrywać przez pryzmat funkcji, jakie pełnią w swoich systemach. Podejście to umożliwiło ocenę, na ile stwierdzone różnice mają realne znaczenie praktyczne, a na ile są jedynie odmiennością dogmatycznej formy.

Podsumowując, warsztat badawczy Doktoranta zasługuje na wysoką ocenę. Zastosowane metody są odpowiednie i zostały wykorzystane świadomie. Autor umiejętnie łączy perspektywę historyczną, dogmatyczną i porównawczą, co przy tak rozległym temacie stanowi duże osiągnięcie.

3. Konstrukcja pracy:

Rozprawa została napisana na łącznej objętości 283 stron wydruku i ma klarowny, uporządkowany układ. Oprócz Wstępu (s. 4-18), praca obejmuje pięć rozdziałów merytorycznych oraz zakończenie. W Rozdziale I (s. 19-56) przedstawiono „*Superficies w prawie rzymskim*”, jest to historyczne wprowadzenie do tematu, ukazujące genezę i istotę instytucji *superficies*. Rozdział II (s. 57-104), zatytułowany „*Recepcja i ewolucja superficies po okresie rzymskim*”, poświęcono losom instytucji prawa zabudowy na cudzym gruncie w okresach późniejszych, tj. od średniowiecza do początków XX wieku, oddzielnie w tradycji niemieckiej i polskiej. W części dotyczącej prawa niemieckiego Autor prześledził historyczne formy prawne, które dały podstawę do opracowania konstrukcji własności podzielnej oraz dziedzicznych praw czynszowych. W części poświęconej ziemiom polskim Autor omówił m.in. wpływ prawa rzymskiego i obcego na dawne polskie instytucje oraz rozwój praw zbliżonych do użytkowania wieczystego w II Rzeczypospolitej, a także regulacje dekretowe z lat 1945-1946 dotyczące dzierżaw i czynszów wieczystych, co pozwoliło wskazać historyczne uwarunkowania ukształtowania się instytucji użytkowania wieczystego w 1961 r. Kolejne rozdziały pracy mają już charakter dogmatyczny i odnoszą się do prawa obowiązującego. Rozdział III (s. 105-142) nosi tytuł „*Erbbaurecht w prawie niemieckim*” i zawiera dogłębną charakterystykę obowiązujących regulacji niemieckiego prawa zabudowy (od wprowadzenia tej konstrukcji do BGB (§§ 1012-1017), poprzez ustawę z 1919 r. o prawie zabudowy, aż po współczesny stan prawny. Poza tym Autor sygnalizuje, w jakim zakresie *Erbbaurecht* znajduje zastosowanie we współczesnych Niemczech. Rozdział IV „*Użytkowanie wieczyste w prawie*

polskim” (s. 143–190) odnosi się do prawa polskiego. Na początku scharakteryzowano źródła prawa regulujące użytkowanie wieczyste, jego przedmiot i podmiot, tryb ustanawiania użytkowania wieczystego oraz treść i wygaśnięcie prawa użytkowania wieczystego. Na koniec tej części Autor szeroko omówił ustawowe przekształcenie użytkowania wieczystego we własność, które nastąpiło z dniem 1 stycznia 2019 r. w odniesieniu do gruntów zabudowanych budynkami mieszkalnymi. Merytoryczną analizę zamyka najobszerniejszy rozdział (V), w którym znalazła się „Analiza prawnoporównawcza: *Erbbaurecht a użytkowanie wieczyste*” (s.191-259). Całość wieńczy Zakończenie – wnioski końcowe (s.260-270), oraz Bibliografia (s.271-283).

Podsumowując konstrukcja pracy jest zasadniczo prawidłowa, przemyślana i czytelna. Podział na rozdziały odpowiada logicznemu tokowi: rozprawa rozpoczyna się od tła historycznego (rozd. I–II), następnie przechodzi do pogłębionej analizy dwóch współczesnych instytucji osobno (rozd. III–IV), by dokonać ich porównania w V rozdziale. Język i styl pracy pozostają spójne w całej rozprawie, a układ dysertacji jest klarowny i podporządkowany realizacji założonych celów badawczych.

4. Treść rozprawy – ważniejsze ustalenia, kwestie dyskusyjne:

Nie sposób w ramach recenzji omówić szczegółowo całej treści rozprawy, dlatego skupię się na najważniejszych ustaleniach Autora oraz zagadnieniach, które mogą rodzić wątpliwości lub zasługują na szczególne podkreślenie. Przede wszystkim należy zaznaczyć, że rozprawa obejmuje pełne i wszechstronne opracowanie tematu zgodnie z zakreślonym celem. Autor poddał analizie wszystkie istotne kwestie wynikające z tytułu pracy, zarówno dogmatyczne, jak i historyczne. Każdy element poruszanej problematyki znajduje uzasadnienie merytoryczne i jest ściśle powiązany z przedmiotem badania, dzięki czemu praca nie wykracza poza zakres określony w tytule. Ponadto Autor syntetyzuje wyniki swoich badań, wyraźnie wyodrębnił kluczowe wnioski, na końcu poszczególnych rozdziałów pojawiają się elementy podsumowujące, zawierające odpowiedzi na postawione pytania cząstkowe, zaś w Zakończeniu przedstawiono skondensowane wnioski końcowe płynące z całej pracy.

Przechodząc do ustaleń, warto podkreślić kilka istotnych tez wypracowanych w dysertacji. W części rzymskiej (rozd. I) Autor nie ograniczył się do przedstawienia stanu doktryny, lecz zajął własne stanowisko w spornych kwestiach dotyczących natury prawnej *superficies*. Szkoda tylko, że nie uwzględnił w swoich ustaleń jakie poczyniła m. in. M. Krasoń w swoich publikacjach. Z kolei w rozdz. II: Autor wykazał, że funkcje spełniane przez rzymską *superficies* okazały się na tyle uniwersalne, że przetrwały w prawie przez kolejne stulecia pod różnymi postaciami. Średniowieczne i nowożytne porządki prawne (zwłaszcza w obszarze niemieckim) wykształciły szereg instytucji opartych na rozdzieleniu własności gruntu i prawa do zabudowy, co potwierdza trwałą potrzebę takiej konstrukcji. Z tym że przeprowadzona analiza byłaby dogłębniejsza, gdyby Autor pochylił się nad znaczeniem argumentu historycznego w ewolucji *superficies* w późniejszych wiekach i szerszą analizą źródłową. Rozdział ten ma charakter opisujący i w dużej mierze oparty jest na literaturze tematu. Natomiast w części porównawczej (rozd. V) Autor dokonał szczegółowej konfrontacji *Erbbaurecht* i użytkowania wieczystego według jasno określonych kryteriów tematycznych. Analiza prawnoporównawcza została przeprowadzona bardzo starannie, odpowiada strukturze poprzednich rozdziałów, co umożliwia czytelną prezentację podobieństw i różnic. Z analizy tej wynikało jedno z kluczowych ustaleń pracy *Erbbaurecht* i użytkowanie wieczyste są funkcjonalnie ekwiwalentne pod względem celu, któremu służą. Obie instytucje umożliwiają długoterminowe korzystanie z cudzej nieruchomości w celu jej zabudowy, zaspokajając tym samym analogiczną potrzebę społeczno-gospodarczą. Różnice ujawniają się natomiast w szczegółowych rozwiązaniach i charakterze prawnym obu instytucji. *Erbbaurecht* cechuje się

znacznie większą elastycznością i szerszym zakresem zastosowania, bowiem ma charakter cywilnoprawny. Z kolei polskie użytkowanie wieczyste, mimo że daje użytkownikowi bardzo silną pozycję władania rzeczą, ma charakter publicznoprawny. Co więcej, ostatnie zmiany legislacyjne w Polsce znacząco ograniczyły możliwość ustanawiania użytkowania wieczystego i dążenie do zastępowania go własnością prywatną.

Jednym z najważniejszych elementów rozprawy są wnioski *de lege ferenda*, jakie Autor formułuje w oparciu o przeprowadzone badania porównawcze. Analiza prawno-porównawcza potwierdziła funkcjonalną równoważność *Erbbaurecht* i użytkowania wieczystego, jednocześnie wskazując na ich zalety i wady. Autor postuluje rozważenie wprowadzenia w polskim prawie nowej instytucji, czyli prawa zabudowy wzorowanego na niemieckim *Erbbaurecht*. Sugeruje, że zamiast próbować dalej dostosowywać użytkowanie wieczyste, polski ustawodawca powinien stworzyć od podstaw odrębne prawo rzeczowe umożliwiające długoletnie korzystanie z cudzych gruntów na zasadach cywilnoprawnych. Autor wskazuje przy tym, że takie głosy pojawiały się w polskiej doktrynie już od lat. Według wprowadzenia prawa zabudowy mogłoby uzupełnić lukę, jaka powstanie po wygaszeniu użytkowania wieczystego oraz zapewnić mechanizm prawny bardziej dostosowany do gospodarki rynkowej. Autor nie ograniczył się do ogólnej sugestii, ale zaproponował konkretne elementy przyszłej regulacji, np. dopuszczenie ustanawiania prawa zabudowy przez wszystkich właścicieli, określenie maksymalnego terminu trwania (lecz z elastycznością), uregulowanie kwestii pierwszej opłaty i opłat okresowych na wzór *Erbbauszins*, mechanizmu aktualizacji opłat, zasad rozliczeń po wygaśnięciu prawa.

Uwagi krytyczne pod adresem rozprawy w warstwie merytorycznej są nieliczne. Można ewentualnie zastanawiać się, czy w ramach rozdziału I lub II Autor mógł szerzej omówić instytucję emfiteuzy w prawie justyniańskim i jej recepcję w XIX-wiecznych kodeksach cywilnych, co stanowiłoby dodatkowy kontekst dla użytkowania wieczystego. Bowiem prawnorzeczowa więź różnych postaci dzierżaw wieczystych gruntów wywodzi się nie tylko z *superficies*, ale także z występującej w prawie rzymskim wieczystej dzierżawy (*emphyteusis*). Dziedziczna i zbywalna dzierżawa gruntów prowincjonalnych, gminnych i publicznych zwanych gruntami czynszowymi znana była już w republice. Dzierżawa wieczysta wzorowana na greckiej emfiteuzie (*ἐμφύτευσις*) rozwinęła się na przełomie III i IV wieku, zaś cesarz Zenon w 480 r. uznał emfiteuzę za zbywalne i dziedziczne prawo rzeczowe, odmienne od własności jak i dzierżawy (C.4,66,1). Zagadnienie to pojawia się wprawdzie w tle, przy omawianiu powojennych dekretów i prac Komisji Kodyfikacyjnej, ale bardziej rozbudowane porównanie *emphyteusis* z *superficies* mogłoby jeszcze wzbogacić historyczne wnioski.

Poza tym Autor mógł pokusić się w analizie prawno-porównawczej o odniesienie do jeszcze innych systemów prawnych, w których występują zbliżone instytucje, np. do francuskiej instytucji *bail emphytéotique* czy austriackiego *Baurecht*. Jednakże zakres porównania ograniczony do prawa niemieckiego pozwolił na pogłębioną analizę bez rozpraszania się na poboczne porównania.

Ponadto nie do końca zgadzam się z przyjętym przez Autora publicznoprawnym charakterem użytkowania wieczystego. Wprawdzie w doktrynie i orzecznictwie podnosi się wątpliwości do cywilnoprawnego lub administracyjnoprawnego charakteru użytkowania wieczystego, bowiem jest uregulowane zarówno w kodeksie cywilnym, jako prawo pośrednie usytuowane pomiędzy własnością a ograniczonymi prawami rzeczowymi oraz na zasadach *lex specialis* w innych ustawach, zwłaszcza w ustawie o gospodarce nieruchomościami. Sądzę jednak, że rozłożenie regulacji dotyczącej użytkowania wieczystego pomiędzy kodeks cywilny i ustawy pozakodeksowe nie odbiera użytkownikowi wieczystemu charakteru instytucji cywilnoprawnej. Bowiem główne założenia tego prawa mają charakter cywilistyczny (konstrukcja *ius in re aliena*), chociaż otoczone są elementami administracyjnoprawnymi, z dużym naciskiem na społeczno-gospodarcze przeznaczenie gruntu. Poza tym wydaje się, że

podejmowane ustawowe inicjatywy mają na celu zliberalizowanie unormowań składających się na użytkowanie wieczyste (np. umożliwieniu ustanawiania użytkowania wieczystego na gruntach osób fizycznych i prawnych), dają możliwość uznania użytkowania wieczystego za pełnoprawną instytucję prawa prywatnego, nawiązującą do klasycznych rozwiązań cywilistycznych, takich jak emfiteuza czy prawo zabudowy.

Wyżej wskazane sugestie nie wpływają na ogólną ocenę pracy. Całościowo należy stwierdzić, że Doktorant rozwiązał postawione przed sobą problemy badawcze w sposób twórczy i wyczerpujący. Przedstawione w dysertacji ustalenia są dobrze uzasadnione argumentacją prawniczą (wspartą źródłami normatywnymi, orzecznictwem i literaturą). Wszelkie istotne tezy są poparte odpowiednimi przypisami, co świadczy o rzetelności naukowej. Co ważne, Autor nie unika formułowania własnych opinii i propozycji, praca ma nie tylko charakter kompilacyjny, ale przede wszystkim analityczno-wniosekowy.

5. Ocena pracy doktorskiej i wniosek końcowy:

Wskazane wyżej drobne uwagi krytyczne w niczym nie umniejszają wysokiej merytorycznej oceny pracy. Dysertacja pt. „*Superficies między tradycją rzymską a współczesnością: Erbbaurecht w Niemczech a użytkowanie wieczyste w Polsce – analiza porównawcza*” została napisana poprawnym i na ogół precyzyjnym językiem prawniczym. Autor jasno formułuje wnioski, zachowując akademicki styl wypowiedzi. Praca stanowi niewątpliwie oryginalny i znaczący wkład do dorobku polskiej nauki prawa. W konkluzji należy stwierdzić, że Autor dostatecznie wyraźnie określił przedmiot i cel swojej rozprawy, które wykazują cechy oryginalnego problemu naukowego. Podjął udaną próbę rozwiązania przyjętych zagadnień badawczych, przedstawiając logiczne i uzasadnione wnioski.

W tym stanie rzeczy mogę stwierdzić, że mgr Maciej Lech Marcinkowski wykazuje się ogólną wiedzą teoretyczną w zakresie nauk prawnych – w szczególności historycznoprawnych (prawo rzymskie) oraz dogmatyki prawa cywilnego – oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U. 2024, poz. 1571). Spełnienie powyższych ustawowych wymogów uzasadnia nadanie mgr Maciejowi L. Marcinkowskiemu stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie mgr Macieja Lecha Marcinkowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Renata Świrgoń – Skok, prof. UR

